

Handboek NVT

Leeswijzer Taalleesland
Nederlands voor het basisonderwijs
op Aruba (klas 3 – klas 6)

Leerjaar 3

Thema 5

Hiep, Hiep, hoera!

Colofon

Roelien Hofman (projectleider)
Lidwina Solognier-Lamper
Mirella Wijngaarden
Judith Schnieders
Jeanette Gerritsen-Jacobs
Laura Tonk
Marion Lopez
Wiljan Megens

Met dank aan:

Colegio Conrado Coronel, Colegio San Hose, Frans Teunissen, Aurita Arends,
Magriet Pourier, Merle Sint Jago-del Prado

Uitgegeven door afdeling Curriculum, Directie Onderwijs Aruba

Opdrachtgever: Proyecto Scol Multilingual (PSML)

Handboek NVT

Hiep, hiep, hoera!

Dit handboek van thema 5 'Hiep hiep hoera!' is onderdeel van het Handboek NVT, een aanpassing van de methode Taalleerland voor het vak Nederlands in het Arubaanse onderwijs klas 3-6.

Naast de methode is er een Handboek geschreven met de onderdelen: woordenschat, luisteren en spreken, leesbegrip, stellen, taalbeschouwing en spelling. Daarnaast wordt er in de lessen tijd ingeruimd voor lezen.

De aanpassing betreft onder andere het aantal lessen in verband met de beschikbare lestijd voor het Nederlands in de Scol Multilingual. Bij deze aanpassing is rekening gehouden met het feit dat de leerlingen in de moedertaalmethode 'Festival di Idioma' de taalvaardigheden zullen leren waarop het onderwijs in het Nederlands aansluit.

Andere aanpassingen zijn er met betrekking tot de context: aanpassing aan de Arubaanse context of een verduidelijking van de context met behulp van beelden.

Ook komen taalverschillen Papiamentu – Nederlands aan bod in de desbetreffende lesuitwerkingen, bijvoorbeeld bij verschil in woord- of zinsbouw.

Veel taalplezier!

De projectgroep.

Inhoud Handboek NVT thema 5

Colofon	2
Inhoudsopgave	5
Thema-inleiding	7
Overzicht lesdoelen	8
Lessen	11 - 67

Bijlagen

- Werkboek thema 5
- Toetsbladen thema 5
- Controle dictee
- Alfabetische woordenlijst thema 5
- Spellinghulp
- Betekenis woorden

Thema-inleiding

Hiep, hiep, hoera!

Het thema 'feesten' is zo breed: Christelijke feestdagen, Oud en Nieuw, verjaardagen, Koningsdag, 'Dia di Himno y Bandera', 'Dera Gay' enzovoort. Maar ook feesten bij een jubileum, een huwelijk, een herdenking en dergelijke. Het scala wordt nog veel breder als we denken aan feesten van andere allochtone en religieuze groeperingen: het Suikerfeest, Rosh Hashana (Joods Nieuwjaar), Divali (Hindoefeest van lichtjes), Chinees Nieuwjaar.

In dit thema wordt aan een aantal van de genoemde feesten aandacht besteed, met een accent op verjaardagen.

Met name bij de Luister- en Spreeklessen dient u er rekening mee te houden dat sommige kinderen hun verjaardag niet vieren, omdat dat niet gebruikelijk is binnen hun culturele of geloofsgemeenschap.

Ieder thema bestaat uit 20 lessen. De lessen 1-4, 6-9, 11-14 zijn taal- en leeslessen; de lessen 5, 10 en 15 zijn spellingslessen; les 16/17 is een toetsles; les 18/19 zijn herhalings-/verdiepingslessen; in les 20 wordt het thema afgesloten.

De leerlingen beheersen aan het eind van thema 5 de volgende taaldoelen:

Woordenschat

- het actief en passief kennen van de doelwoorden van thema 5;
- het herkennen van betekenisrelaties tussen de doelwoorden van thema 5.

Taalbeschouwing

- het vormen van een samenstelling uit twee gegeven grondwoorden.

Leesbegrip

- het aangeven waar de persoonlijke voornaamwoorden 'ze/zij', en 'hij' en 'hem' als verwijzen naar mensen en dieren betrekking op hebben.

Spelling

- het schrijven van woorden met be-, ge- of ver- vooraan;
- het schrijven van woorden met -je, -pje of -tje aan het eind;
- het schrijven van hoogfrequente woorden.

Didactische tips

Aan het eind van een les staan soms didactische tips. Hierin worden meestal voor leerlingen onbekende woorden aangegeven.

Om deze woorden duidelijk te maken, kunt u te werk gaan volgens de methode die de woordenschatlessen gebruiken.

Een andere tip is om andere woordleerstrategieën te gebruiken:

- langere woorden splitsen in woorden die wel bekend zijn;
- gelijkenis zoeken in woorden in andere talen (Papiamentu, Engels, Spaans);
- een vertaling naar het woord in het Papiamentu.

Didactische tips kunnen ook tips zijn met betrekking tot het bereiken van andere doelen in de lessen.

Overzicht lesdoelen		
Week 1		
Les 1	Lezen	- De leerlingen oefenen het lezen van moeilijke woorden.
	Luisteren en Spreken	- De leerlingen oefenen het luisteren naar en reageren op een voorgelezen gedicht. - De leerlingen praten samen met de leerkracht over 'feesten' als introductie op het thema.
Les 2	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen het onderscheid maken tussen een <i>verhaal</i> , een <i>weet-</i> en een <i>doe-tekst</i> . - De leerlingen oefenen het doorzien van een opeenvolging van gebeurtenissen.
Les 3	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>beleefd</i> , <i>onbeleefd</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het gebruiken van standaarduitdrukkingen in bepaalde situaties.
Les 4	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>feliciteren</i> , <i>trakteren</i> , <i>de traktatie</i> , <i>condoleren</i> .
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen het onderscheid maken tussen een <i>verhaal</i> , een <i>weettekst</i> en een <i>doetekst</i> . - De leerlingen oefenen het doorzien van een opeenvolging van gebeurtenissen.
Les 5	Spelling	- De leerlingen oefenen het begrip woorddeel. - De leerlingen oefenen het plaatsen van woorddelen op een stemtrap. - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met -je of -tje aan het eind. - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met ge-, be- of ver- aan het begin.
Week 2		
Les 6	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het toepassen van de taaldenkrelatie middel-doel. - De leerlingen oefenen het aangeven van het waarmee-deel in de zin.
Les 7	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de bruiloft</i> , <i>de bruid</i> , <i>de bruidegom</i> , <i>het bruidspaar</i> , <i>trouwen</i> .
	Lezen	- De leerlingen oefenen de leesbeleving door het voorlezen van een verhaal.
Les 8	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de afloop</i> , <i>het vervolg</i> , <i>het slot</i> .
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen het aangeven van waar de persoonlijke voornaamwoorden 'ze/zij', 'hij'en'hem' als verwijzing naar mensen en dieren betrekking op hebben. - De leerlingen oefenen het voorspellen van de afloop van fictionele teksten.
Les 9	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>het dienblad</i> , <i>bedienen</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het toepassen van de taaldenkrelatie middel-doel. - De leerlingen oefenen het aangeven van het waarmee-deel van de zin.
Les 10	Spelling	- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met be-, ge- of ver- aan het begin. - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met -je of -tje aan het eind.

Week 3		
Les 11	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>bijzonder, apart, ongewoon, alledaags</i> .
	Lezen	- De leerlingen oefenen hun intonatie tijdens het lezen.
Les 12	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen het aangeven van waar de persoonlijke voornaamwoorden 'ze/zij', 'hij' en 'hem' als verwijzing naar mensen en dieren, betrekking op hebben. - De leerlingen oefenen het voorspellen van de afloop van fictionele teksten.
Les 13	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de camera, het toestel, het fotorolletje, het album, het lijstje</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het vormen van een samenstelling uit twee gegeven grondwoorden. - De leerlingen oefenen een woordketting te maken (met woorden uit een bepaalde categorie).
Les 14	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de wedstrijd, iemand verslaan</i> .
	Stellen	- De leerlingen oefenen het voorspellen van de afloop van een verhaal met gebruikmaking van verhaalgegevens.
Les 15	Spelling	- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met de/u/-klank in onbeklemtoonde woorddelen. - De leerlingen oefenen het schrijven van niet-klankzuivere hoogfrequente woorden.
Week 4		
Les 16/17	Diagnostische toets	
	Spelling	- het schrijven van woorden met be-, ge- of ver- aan het begin - het schrijven van woorden met -je, -pje of -tje aan het eind - het schrijven hoogfrequente woorden
	Leesbegrip	- aangeven waar de persoonlijke voornaamwoorden 'ze/zij', 'hij' en 'hem' als verwijzing naar mensen en dieren betrekking op hebben
	Taalbeschouwing	- een samenstelling vormen uit twee gegeven grondwoorden
	Woordenschat	- de woorden van de Wordclusters zowel passief als actief beheersen - de betekenisrelaties tussen de woorden van de Wordclusters beheersen
Les 18/19	Herhaling/verdieping	
	Spelling	- getoetste doelen
	Leesbegrip	- getoetste doelen
	Taalbeschouwing	- getoetste doelen
	Verdieping	- een aantal doelen dat bij de lessen Taalbeschouwing aan de orde is gekomen
Les 20	Thema-afsluiting	- De leerlingen overleggen met elkaar en schrijven tijdens deze opdracht (spreken en luisteren, stellen). Tijdens de klassikale presentatie worden de verschillende plannen voorgelezen (lezen), gevolgd door overleg om tot het definitieve plan voor de laatste schooldag (de groepsverjaardag) te komen (spreken en luisteren).

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het luisteren naar en reageren op een voorgelezen gedicht.
- De leerlingen praten samen met de leerkracht over 'feesten' als introductie op het thema.
- De leerlingen oefenen het lezen van moeilijke woorden.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 5, bladzijde 1
- Taalleesboek 2, bladzijde 40

Vorbereiding

- U schrijft de volgende gespreksregels (achter) op het bord:
 1. Elkaar uit laten spreken
 2. Bij het onderwerp blijven
 3. Aandacht hebben voor elkaar
 4. Op elkaar aansluiten

Opmerking

- Niet alle kinderen vieren (vanwege geloofsovertuiging) hun verjaardag of de christelijke feesten. U kunt hier rekening mee houden door hen te laten vertellen over de feesten die zij (wel) vieren.

Start**5**

U zegt:

“Vandaag beginnen we met een nieuw thema. We gaan er samen over praten en over lezen. Aan het eind zal ik jullie vragen of jullie kunnen raden wat het thema voor de komende weken is.”

U leest het volgende gedicht voor:

*jarig
ik ben bijna jarig
dan heb ik een partij
en weet je
wie er ook mag komen
jij
ik wil wel een mooi cadeau
dat moet je voor me kopen
het liefst wil ik een paard
dat op het dak kan lopen*

*er mogen veel cadeautjes komen
met de kinderen erbij
iedereen krijgt taart
en de cadeautjes zijn voor mij*

Uit: *Misschien een olifant* van Hans en Monique Hagen

Kern - Instructie 1	20
----------------------------	-----------

De leerlingen nemen Werkboek 5, bladzijde 1 voor zich.

Samen met de klas leest u het gedicht 'jarig'. U geeft een aantal individuele beurten.

U vraagt aan de leerlingen:

- "Waarover gaat het gedicht?"
- Vind je het een leuk gedicht? Of niet?"
- Is het werkelijkheid of fantasie?"
- Is het netjes om naar cadeautjes te vragen?"

U zegt:

"Vandaag praten we met elkaar over jarig zijn en waarom dat zo leuk is.

Als we met elkaar praten, moet je aan een paar regels denken."

U wijst op de regels die u van tevoren op het bord hebt gezet. Herhaal deze. Herinneren de leerlingen zich de regels nog? Kunnen ze in eigen woorden vertellen wat met elke regel wordt bedoeld?

U voegt een regel toe:

5 Wat bedoel je?

U schrijft deze regel ook op het bord en u zegt:

"Vandaag gaan we speciaal op deze regel letten en hiermee oefenen. Als je niet begrijpt wat iemand vertelt, dan vraag je: Wat bedoel je?"

U laat de kinderen reageren op de vraag:

"Waarom is het zo leuk om jarig te zijn?" (Je wordt de hele dag verwend, je krijgt mooie cadeautjes, je mag op school trakteren, er komt visite, je gaat leuke dingen doen.)

Na afloop van dit gesprek vat u kort samen waarom jarig zijn zo leuk is. Aansluitend vraagt u hoe het gesprek verlopen is en of de leerlingen zich aan de gespreksregels hebben gehouden. Hebben de leerlingen de 5e regel toegepast?

U zegt:

“Als je jarig bent, vier je feest. Waarom wordt er eigenlijk feest gevierd?” (Je familie en vriendjes zijn blij dat jij bestaat en willen dat met jou vieren. Als je iets viert, kun je een feestje geven.)

U vraagt:

“Kennen jullie nog meer feesten die één keer per jaar gevierd worden?”

U bespreekt dit met de leerlingen en schrijft de opgenoemde feesten op het bord. (eventueel vult u het zelf aan):

Carnaval

Kerstfeest

Sinterklaasfeest

Oud en Nieuw

Koningsdag

Dia di Himno y Bandera (De dag van vlag en volkslied)

Dia di Betico (Beticodag)

Dia di San Juan (De dag van San Juan)

Pasen

Weten de leerlingen ook waarom deze feesten gevierd worden? Wat de mensen op deze dagen gedenken?

Afsluiting	5
-------------------	----------

U zegt:

“Aan het begin van de les heb ik verteld dat we vandaag met een nieuw thema gaan beginnen. Wie weet nu waar ons nieuwe thema over gaat? (feesten)

De komende weken mag je spulletjes meebrengen die te maken hebben met feesten en feestvieren. Die spullen leggen we in de klas. We gaan de klas heel feestelijk maken.”

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het onderscheid maken tussen een **verhaal**, een **weet-** en een **doe-tekst**.
- De leerlingen oefenen het doorzien van een opeenvolging van gebeurtenissen.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 40 en 41
- Werkboek 5, bladzijde 2 t/m 4

Vorbereiding

- een vierkant blanco blaadje en een schaar klaarleggen

Start**5**

U zegt:

“We gaan vandaag naar verhalen luisteren en zelf verhalen lezen. Er zijn verschillende soorten teksten. De opdrachten in jullie Werkboek gaan hierover. Ook zijn er opdrachten waarbij je moet kijken in welke volgorde iets gedaan wordt.”

Kern - Instructie 1**35**

U leest het volgende verhaaltje voor:

Lentefeest

Het is druk in het bos. De muizen maken slingers.

De vos blaast een ballon op. En de das veegt de paden schoon.

Dan is het zover.

Alle dieren gaan naar de Open Plek.

Ze praten druk.

Koning Rogier is er al. “Stilte!”, brult hij. Dat helpt.

De koning kijkt trots rond.

“Vandaag begint de lente!”

Alle dieren juichen. Ze kijken elkaar aan.

Een goede koning, die koning Rogier.

“Dat was het!”, roept de koning nog.

De dieren gaan naar huis.

Ze gaan slapen. Want vanavond is het feest.

Het Grote Lentefeest.

U vraagt aan de leerlingen of ‘Lentefeest’ in werkelijkheid gebeurd kan zijn. (De tekst is een verzonnen verhaal, een fantasieverhaal. Dieren kunnen niet praten en dieren vieren geen feest met elkaar.)

U zegt:

“Door dit fantasieverhaal over koning Rogier en de andere dieren in het bos, komen we niets te weten over het leven van deze dieren. Maar zulke verhalen lezen we voor ons plezier.”

U schrijft op het bord:

de tekst

Rechts ernaast schrijft u ‘**het verhaal**’ en u verbindt de twee woorden met een lijn.

de tekst ----- het verhaal

Vervolgens leest u de tekst ‘Sint - Maarten’ voor.

Sint-Maarten

Heel lang geleden leefde er een man die heel rijk was.

Maar hij hield niet alles voor zichzelf.

Aan arme mensen gaf hij eten, geld en kleren.

En hij probeerde voor iedereen goed te zorgen.

De man heette Maarten.

Toen hij doodging, waren de mensen heel verdrietig.

De mensen zijn hem nu nog niet vergeten.

Op 11 november vieren de kinderen in sommige landen het Sint-Maartenfeest.

Dan lopen ze met lampions door de straten. Ze bellen aan bij de huizen en zingen een liedje.

De mensen geven die kinderen dan snoep, fruit of geld.

Net zoals Maarten dat heel lang geleden deed.

U vraagt:

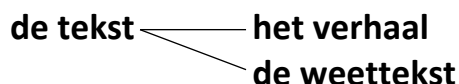
“Is deze tekst fantasie of is deze tekst werkelijkheid?”

(De tekst is werkelijkheid, het is echt gebeurd. Martinus heeft vroeger echt geleefd. En op 11 november gaan in sommige dorpen en steden kinderen met lampions langs de huizen.)

U zegt:

“Als een **verhaal** echt gebeurd is, kom je door de tekst iets te weten. In het verhaal over Maarten zijn we iets aan de weet gekomen over het leven van Maarten. Teksten waarvan je iets kunt leren of aan de weet kunt komen, noemen we een **weettekst**.”

U schrijft het woord de **weettekst** onder ‘het verhaal’ en verbindt dit woord ook met het woord tekst.

Nu leest u de tekst ‘Vouwen en knippen’ voor. Tegelijkertijd voert u de handelingen uit die u beschrijft. Duidelijk zichtbaar vouwt u het papier, daarna knipt u het en tenslotte vouwt u het papier open en toont u de leerlingen het resultaat.

Vouwen en knippen

Vouw een stuk papier vier keer dubbel.

Pak een schaar.

Knip nu op de vouw een half hartje uit.

Vouw het papier weer open.

Nu heb je een papier met acht hartjes.

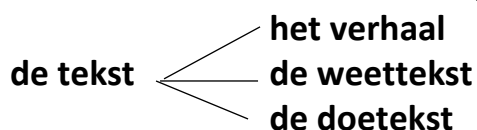
U zegt:

“Terwijl ik de tekst voorlas, zagen jullie dat ik deed, wat ik aan het lezen was. Een tekst waarin iets staat wat je kunt doen, heet een **‘doe-tekst’**. Jullie hebben al gezien waarom het een **doe-tekst** is. De tekst vertelt hoe je iets kunt maken of doen.”

U vraagt de leerlingen naar aanleiding van de laatste tekst om te vertellen welke volgorde goed is: eerst knippen en dan vouwen of eerst vouwen en dan knippen? (eerst vouwen, dan knippen)

U bespreekt met de leerlingen wat het verschil is tussen een **weettekst** en een **doe-tekst**. (Bij beide teksten kom je iets aan de weet, maar een **doe-tekst** vertelt je ook nog hoe je iets moet maken of doen.)

Hierna maakt u het schema af door onder **‘de weettekst’ de doe-tekst** te schrijven en ook dit woord met een lijn te verbinden met **‘de tekst’**.

U leest samen met de leerlingen tekst 1 en 2 van bladzijde 40 in het Taalleesboek.

U licht opdracht 1 tot en met 3 op bladzijde 2 en 3 kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten in het Werkboek in tweetallen.

Opdracht 4 en 5 op bladzijde 4 zijn extra opdrachten.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt de antwoorden van de opdrachten. Vinden de leerlingen het moeilijk om bij opdracht 3.2 een logische opeenvolging van gebeurtenissen aan te geven?

Didactische tip:

de lente = De lente is een periode in het jaar waarin de planten weer bloeien en het weer warmer wordt. Op Aruba kennen wij geen verandering van het weer. Alleen een korte regenperiode.

lampion = Een lampion is een lamp die wij in de tuin hangen.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 2 t/m 4

1.1

a verhaal

1.2

a fantasie

2

weettekst

3.1

doetekst

3.2

De goede volgorde is: 2 - 4 - 1 - 3

4.1

De doetekst heet: Aardappels bakken.

4.2

De andere tekst heet: Jarig.

De tekst is een weettekst.

5

eigen tekst

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **beleefd, onbeleefd**.
- De leerlingen oefenen het gebruiken van standaarduitdrukkingen in bepaalde situaties.

Materiaal

Klassikaal

- Woordweb 1

Individueel

- Werkboek 5, bladzijde 5 t/m 8

Betekenis van de woorden

beleefd: Als je beleefd bent dan gedraag je je netjes. Je hebt goede manieren. Dat is prettig voor andere mensen.

onbeleefd: Als je onbeleefd bent dan laat je zien dat je geen goede manieren hebt. Andere mensen storen zich aan je.

Start**5**

U vertelt en speelt:

“Mijn oma is al heel oud. Zij is vandaag 90 jaar geworden. Vanmorgen, voordat ik naar school ging, ben ik even naar haar toe gegaan. Ik gaf haar een hand en zei: “Oma, van harte gefeliciteerd met uw negentigste verjaardag. Ik wens u nog veel gezonde jaren toe en een heel fijne dag. Alstublieft... .” Ik gaf haar ook een bosje bloemen.”

Kern – Instructie 1**15**

U vervolgt:

“Tegen mijn oma zeg ik altijd ‘u’. Dat is **beleefd**.

Mijn oma is een oudere dame. En als ze jarig is, ga ik haar feliciteren. Dat vindt mijn oma heel fijn.

Als je tegen oudere mensen of tegen mensen die je niet kent ‘u’ zegt, is dat **beleefd**. **Beleefd** is dat je weet hoe het hoort. Je weet wat goede manieren zijn. Als je in de bus opstaat voor iemand die ouder is, is dat ook **beleefd**. Als je **beleefd** bent dan denk je aan andere mensen.

Als je **onbeleefd** bent, denk je niet aan andere mensen. Je laat dan bijvoorbeeld de deur dicht vallen precies voor iemands neus. Of je duwt iemand opzij die voor je loopt en niet zo snel is. Dat is **onbeleefd**. Iemand die dat doet, heeft geen goede manieren; hij weet niet hoe het hoort.

Als je **beleefd** bent, is dat prettig voor andere mensen. Als je **onbeleefd** bent, is het onprettig voor andere mensen. (Zie je dat een woordje met on- 'niet' betekent? **Onbeleefd** is niet **beleefd**.)"

U laat Woordweb 1 zien. Laat de leerlingen eigen voorbeelden noemen van **beleefd** en **onbeleefd** gedrag. U schrijft de genoemde voorbeelden op geeltjes en plakt die op de juiste plaats bij het Woordweb.

U bespreekt met de leerlingen opdracht 1 op bladzijde 6 van het Werkboek.

U controleert de antwoorden samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	20
----------------------------	-----------

Meneer Javier komt de klas binnen en juf zegt:

“Tot ziens, meneer.”

De juf vraagt:

“Is dat goed wat ik zeg?” (nee juffrouw, dat moet zijn: “Goede morgen.”

De juf zegt:

“Dat klopt, er zijn uitdrukkingen die horen bij bepaalde situaties.”

Naar aanleiding van opdracht 3, 4 en de introductie kunt u met de leerlingen een overzicht maken van uitdrukkingen die eveneens gebruikt kunnen worden in de getekende situaties. Geef aandacht aan beleefdheid: wat zeg je en hoe zeg je het?

Laat de leerlingen de situaties spelen.

Er zijn de volgende mogelijkheden. Schrijf deze op het bord.

1. **Van harte! Nog vele jaren. Gelukgewenst met je verjaardag. Formeel, meer bij ouderen: Wel gefeliciteerd. Proficiat.**
2. **Slaap lekker, goedenacht, slaap ze, droom fijn.**
3. **Met Mirjam van Dijk. U spreekt met Mirjam van Dijk. Hallo, met wie spreek ik?**
4. **Tot morgen, ajuus, dag, doe, bye, tot kijk, tot ziens, tot gauw, tot bels.**

Nadat de leerlingen de uitdrukkingen gespeeld hebben, gaan ze deze van het bord overschrijven in hun Taalschrift.

U licht opdracht 2 en 3 op bladzijde 6 en 7 van het Werkboek kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Afsluiting**5**

U laat twee leerlingen naar voren komen en die mogen een ander voorbeeld spelen van beleefd en onbeleefd. De klas moet dan zeggen wie onbeleefd/beleefd was en waarom.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 5 t/m 7

1

1 waar

2 niet waar

3 waar

2.2*plaatje 1: gefeliciteerd**plaatje 2: welterusten**plaatje 3: met Mirjam**plaatje 4: Tot ziens!***3**

1a

2b

3a

4b

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **feliciteren, trakteren, de traktatie, condoleren**.
- De leerlingen oefenen het onderscheid maken tussen **een verhaal, een weettekst** en **een doetekst**.
- De leerlingen oefenen het doorzien van een opeenvolging van gebeurtenissen.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 2

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 43 t/m 45
- Werkboek 5, bladzijde 9 t/m 13

Vorbereiding

- een willekeurige gebruiksaanwijzing of recept met tekst en toelichtende illustraties

Betekenis van de woorden

feliciteren:	Als je iemand feliciteert dan wens je iemand geluk. Bijvoorbeeld bij een verjaardag. Je zegt dan: hartelijk gefeliciteerd.
trakteren:	Trakteren is iets lekkers uitdelen omdat je een verjaardag viert. Je trakteert bijvoorbeeld op school als je jarig bent.
de traktatie:	Een traktatie is iets lekkers dat je uitdeelt. Dit kan een appel zijn, een cupcake enz.
condoleren:	Je condoleert iemand als een familielid of een vriend van hem is doodgegaan. Je zegt dan dat je het erg vindt en dat je meeleeft met zijn verdriet.

Start**5**

U zegt:

“Iedereen is één keer in het jaar jarig. Als jullie jarig zijn, vieren jullie je verjaardag ook op school. En als er iemand jarig is in de klas dan vieren we feest: we zingen ‘Happy birthday’. (Noem een aantal gewoontes in uw klas).”

Kern – Instructie 1**20**

U zegt:

“Eerst gaan we de jarige **feliciteren**. We wensen de jarige geluk. Jarig zijn is een blijde gebeurtenis. Als we iemand **feliciteren** dan zeggen we: hartelijk **gefeliciteerd**. Als iemand geslaagd is voor een examen of er is een baby’tje geboren dan **feliciteren** we ook.

De jarige is zo blij dat hij gaat **trakteren**. **Trakteren** is iets lekkers uitdelen omdat je iets wilt vieren.

Alle kinderen in de klas en de juffen en de meesters krijgen iets lekkers. Dat noemen we een **traktatie**. De **traktatie** kan zijn: chips, donuts, of iets gezonder, zoals fruit.

Soms gebeuren er ook heel droevige dingen. Bijvoorbeeld als er een familielid doodgaat of een goede vriend of vriendin. Dan worden de mensen heel verdrietig. Die mensen ga je **condoleren**. **Condoleren** is, zeggen dat je het heel erg vindt dat iemand is doodgegaan.”

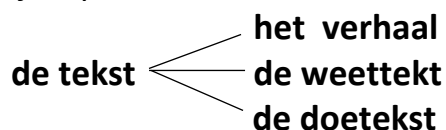
U laat Woordweb 2 zien. U vraagt de kinderen waar zij wel eens op **getrakteerd** hebben en wat ze heel erg lekker vinden om op **getrakteerd** te worden. U kunt deze dingen op geeltjes schrijven en bij het Woordweb plakken. Hetzelfde kunt u doen met situaties waarin leerlingen anderen hebben **gecondoleerd** en waarin zij zelf worden **gecondoleerd**.

Aansluitend maken de leerlingen de opdrachten op bladzijde 9 en 10 van het Werkboek.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U schrijft op het bord:

Herhaal met de kinderen hoe je het verschil kunt zien tussen een verhaal, een weettekst en een doetekst.

U zegt:

“Een verhaal gaat altijd over belevenissen van mensen of dieren. Je leest het voor je plezier.”

Waarom lees je een weettekst? (om iets te leren)

Waarom lees je een doetekst? (om te leren hoe je iets kunt maken, doen)

Een verhaal kan ook verteld worden zonder tekst, maar met plaatjes.”

U wijst de leerlingen op 'Hiep, hiep, hoera!' op bladzijde 45 van het Taalleesboek. U vraagt de leerlingen welk soort verhalen ook veel plaatjes bevatten. (stripverhalen en prentenboeken)

U vervolgt:

- "Zou je in plaats van een weettekst ook plaatjes kunnen gebruiken?" (Het kan wel, maar je ziet het niet vaak. Om de informatie over te brengen is het meestal wel noodzakelijk om tekst te gebruiken.)
- Hoe zit dat met een doetekst?" (Daarbij worden wel vaak plaatjes gebruikt.)

U geeft het voorbeeld van de gebruiksaanwijzing of van het recept als doetekst. U laat deze meegebrachte gebruiksaanwijzing zien. U wijst er in dit geval op dat tekeningen verduidelijken wat er uitgelegd wordt. Je zou dus ook alleen de tekening als uitleg kunnen gebruiken.

U leest 'Jarig in een ander land' op bladzijde 43 van het Taalleesboek voor. U geeft individuele beurten.

U licht opdracht 4 toe op bladzijde 11 van het Werkboek.

Vervolgens leest u samen met de leerlingen bladzijde 44 van het Taalleesboek Tekst 1 tot en met 3 en 'Jarig?' met de leerlingen.

U bespreekt de opdrachten 5 t/m 6.2 op bladzijde 11 en 13 van het Werkboek met de leerlingen.

De leerlingen maken de opdrachten in het Werkboek.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U kijkt de opdrachten klassikaal na.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 9 t/m 12

1

1 waar

2 niet waar

3 waar

2

plaatje 1: gefeliciteerd

plaatje 2: Dat is heel beleefd.

plaatje 3: Dat is onbeleefd.

plaatje 4: gecondoleerd

3

1 condoleren

3 feliciteren

2 feliciteren

4 condoleren

4

De goede volgorde is: b - d - e - c - a.

5

Tekst 1 is een verhaal.

Tekst 2 is een weettekst.

Tekst 3 is een doetekst.

6.1

De goede volgorde is: c - b - e - a - d.

6.2

verhaal

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het begrip *woorddeel*.
- De leerlingen oefenen het plaatsen van woorddelen op een stemtrap.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met -je of -tje aan het eind.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met ge-, be- of ver- aan het begin.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 5, bladzijde 14 en 15

Opmerking: De klemtoon in een vreemde taal is heel lastig. De ‘stomme e’ (e uitgesproken als /u/) komt in het Nederlands voor in stukjes van een woord waar geen klemtoon op staat. De stemtrap gebruiken we als visuele ondersteuning voor de klemtoon, een visueel ezelsbruggetje. Dit onderdeel wordt niet getoetst. In deze lessen is het belangrijk dat u de juiste klemtoon iets overdrijft. De klemtoon in het woord *feestmuts* ligt op het woorddeel *feest*, dit geven we als volgt aan: feestmuts. De streep onder het woord geeft dus aan waar de klemtoon ligt.

Start**5**

U speelt het spel ‘Galgje’ met het woord *feestmuts*.

U schrijft op het bord:

O O O O O O O O O

De leerlingen mogen om de beurt een letter raden. Als ze een letter noemen die in het woord voorkomt, schrijft u die letter op de juiste plek. Noemen ze een letter die niet in het woord voorkomt dan tekent u een stukje van de galg. Het is de bedoeling dat ze het woord raden voordat ‘het mannetje hangt’.

Kern – Instructie**35****Stap 1**

U zegt:

“Het woord feestmuts bestaat uit twee delen. Dit zijn de delen *feest* en *muts*.”

U schrijft nu het woord *zandhoop* op het bord en u zet een verticale streep tussen *zand* en *hoop*.

zand/hoop

U zegt:

“Het woord beleefd bestaat ook uit twee delen, namelijk *be* en *leefd*.”

U schrijft hierbij het woord *beleefd* op het bord en zet een verticale streep tussen beide delen.

be/leefd

“Deze stukjes van woorden noemen we woorddelen. Dat moeten jullie goed onthouden.”

Stap 2

U zegt:

“Als ik het woord stoelpoot zeg dan hoor je het eerste woorddeel wat duidelijker dan het tweede. Ik kan dit woord op een trapje tekenen.”

U tekent het volgende trapje:

“Het woorddeel *stoel* komt op de bovenste tree, omdat ik dat deel wat duidelijker hoor en het woorddeel *poot* op de onderste.”

U vervolgt:

“Als ik nu de woorddelen van het woord poesje op de trap wil zetten, waar komen de woorddelen dan te staan?” (*Poes* komt op de bovenste tree en *je* op de onderste.)

U herhaalt dit met de woorden: stoeltje, muisje, veertje, groepje, sponsje en kleurtje.

Stap 3

U zegt:

“Het woorddeel dat je het duidelijkst hoort, komt steeds op de bovenste tree te staan. Als ik de woorddelen van beleefd op dit trapje wil plaatsen, kan dit niet. Je spreekt *leefd* duidelijker uit dan *be*. Het trapje moet dus nu net andersom staan, met de laagste tree vooraan.”

U tekent zo'n trap.

En u schrijft het woorddeel *be* op de onderste tree en het woorddeel *leefd* op de bovenste tree.

U zegt:

“In plaats van met trapjes kunnen we ook met de hand het verschil tussen hoog en laag laten zien terwijl we het woord uitspreken.”

U doet dit voor met handbewegingen (geluk, begin, terug, geven, beter, tegel)

De leerlingen nemen nu bladzijde 14 van het Werkboek voor zich en u vervolgt met:

“Ik zeg nu steeds een woord en jullie moeten aanwijzen welke stemtrap bij dat woord hoort. Is het stemtrap A of B?”

U controleert of de leerlingen de juiste stemtrap aanwijzen door rond te lopen. U gebruikt de volgende woorden: *bewaar*, *vuurtje*, *geheim*, *genoeg*, *deurtje*, *trapje*, *geluid*.

Stap 4

De leerlingen moeten op dezelfde bladzijde bij opdracht 2 woorddelen op de treden van één van beide stemtrappen schrijven. Hiervoor moeten ze het aangeboden woord eerst in woorddelen verdelen, daarna bepalen welke stemtrap erbij past en dan de woorddelen op de treden schrijven. U kunt hiervoor de volgende woorden gebruiken: *trapje*, *bezwaar*, *getal*, *deurtje*, *gemeen*, *beloof*, *huisje*, *poesje*. Spreek de woorden duidelijk uit.

Samen met de leerlingen controleert u of iedereen de woorden op de goede stemtrappen heeft geschreven. Indien nodig laat u de fouten verbeteren.

U leest de woorden van opdracht 2 nog een keer voor en laat zien dat de *e* in alle woorddelen die op de onderste trap staan, wordt uitgesproken als /u/.

U vertelt de bijpassende regel:

“Als woorddelen met /u/ op de lage tree staan, dan schrijf je een *e*. Een *e* die je uitsprekt als /u/ wordt een stomme *e* genoemd.”

De leerlingen maken de opdrachten 3 en 4 op bladzijde 15 in tweetallen in hun Werkboek.

Afsluiting**10**

U besluit de les met opnieuw te herhalen wat een woorddeel is en dat je het ene woorddeel duidelijker uitspreekt dan het andere. Soms staat het duidelijke woorddeel vooraan zoals bij poesje en soms achteraan zoals bij beleefd.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 13 en 14

1 en 2

De antwoorden staan in de les.

Het onderstreepte deel van het woord, het deel waar de klemtoon op ligt, komt op de bovenste tree.

3

pijpje bestelt
dwerkje gebruikt
kuiltje geluk
broertje bedrag

4

zelfbedachte woorden op -je en -tje.

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het toepassen van de taaldenkratie middel-doel.
- De leerlingen oefenen het aangeven van het waarmee-deel in de zin.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 46
- Werkboek 5, bladzijde 16 en 17

Extra oefening

- Werkboek 5, bladzijde 16 oefening 4

Start**5**

U zegt:

“Er is feest. Iedereen houdt ervan om naar feesten te gaan. Maar kunnen wij zomaar naar een feest gaan? (Nee, want je moet uitgenodigd zijn.)

Julie gaan een uitnodiging voor een feestje lezen en daar gaan we met elkaar over praten. Ook gaan jullie opdrachten maken over **waarmee** je iets kunt doen.”

Kern – Instructie 1**20**

U leest eerst bladzijde 46 van het Taalleesboek voor. Daarna geeft u enkele individuele leesbeurten.

U zegt:

“Freek heeft een brief geschreven. Hij heeft de brief geschreven om kinderen uit te nodigen voor zijn verjaardag.”

U bespreekt met de leerlingen op welke andere manieren je kinderen zou kunnen uitnodigen voor je feestje. (met een gekochte uitnodigingskaart, met een zelfgemaakte uitnodigingskaart, met een emailbericht, opbellen, mondeling enz.)

U bespreekt vervolgens de voor- en nadelen van de verschillende mogelijkheden: een brief doet er langer over om bij iemand aan te komen dan bijvoorbeeld een email. Een kaart is leuker dan een email of brief. Een eigengemaakte kaart is heel persoonlijk. Een kaart via email is leuk, maar niet elk kind kan of mag thuis emailen, enzovoort.

Vervolgens bespreekt u de inhoud van de brief. Wat wil Freek eigenlijk? Vindt hij het heel gezellig om zoveel mogelijk kinderen op zijn feest te hebben?

Of is er nog iets anders?(Hij wil zoveel mogelijk cadeaus, dat vindt hij het belangrijkste.) Wat vinden de leerlingen hiervan? Wat zouden ze zelf wel en wat niet in de uitnodiging zetten?

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

Vervolgens schrijft u op het bord:

“Ik schrijf een brief met een pen.”

U vraagt:

“Waarmee schrijf ik een brief?” (met een pen)

U zegt dat deze opdrachten gaan over ‘waarmee’ iets gebeurt of gedaan wordt.

U bespreekt de opdrachten op bladzijde 16 en 17 van het Werkboek.

Van elke oefening maakt u de eerste zin samen met de leerlingen.

De leerlingen maken de opdrachten in het Werkboek.

Extra oefening

Werkboek 5, bladzijde 17 oefening 4

Afsluiting	5
-------------------	----------

Bespreek samen met de leerlingen de opdrachten.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 15 en 16

1

Tim zwaait met een brief.

2

1 zin b

2 zin a

3 zin b

zin a

3

1 met een blinddoek

2 met een pomp

3 met een bellenblaas

4 met een doek

5 met een rietje

4

bijvoorbeeld

1 een borstel

2 kleurkrijt

3 een schaar

4 een hamer

5 een stok

6 een schaar

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de bruiloft, de bruid, de bruidegom, het bruidspaar, trouwen**.
- De leerlingen oefenen de leesbeleving door het voorlezen van een verhaal.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 4
- Verhaal in de handleiding

Individueel

- Werkboek 5, bladzijde 18 en 19

Vorbereiding

- foto van een bruidspaar

Betekenis van de woorden

de bruiloft:	Een bruiloft is een feest van twee mensen die trouwen.
de bruid:	De bruid is de vrouw die trouwt.
de bruidegom:	De bruidegom is de man die trouwt.
het bruidspaar:	Het bruidspaar is de twee mensen die met elkaar trouwen.
trouwen:	Als twee mensen veel van elkaar houden, kunnen ze trouwen. Ze spreken voor de wet af dat ze altijd bij elkaar zullen blijven. Trouwen wordt vaak gevierd met een groot feest.

Start**5**

U vraagt aan de leerlingen of ze weleens naar een **bruiloft** zijn gegaan. U laat de leerlingen vertellen wie toen getrouwd waren, of ze een feest hadden, enz. U laat de leerlingen dan de foto zien van het **bruidspaar**.

Kern – Instructie 1**15**

U zegt:

“Op deze foto zien jullie een man en een vrouw. Deze mensen houden heel veel van elkaar, ze gaan met elkaar **trouwen**. Als een man en een vrouw veel van elkaar houden kunnen ze met elkaar **trouwen**. Ze spreken voor de wet af dat ze altijd bij elkaar zullen blijven. Om aan iedereen te laten zien dat ze bij elkaar horen geven ze elkaar een trouwring.

Trouwen gebeurt meestal met een groot feest. Dat noemen we de **bruiloft**. Een **bruiloft** is een feest van twee mensen die **getrouwd** zijn. Twee mensen die met elkaar **trouwen** noemen we het **bruidspaar**. (Je weet dat een paar twee is.)

De man heet de **bruidegom**. Een **bruidegom** is een man die trouwt. De **bruid** is de naam voor de vrouw die trouwt. Het **bruidspaar** is de **bruid** en de **bruidegom** samen.

Als mensen met elkaar **trouwen** dan hebben ze heel mooie kleren aan. Jullie zien hier een **bruidspaar** op de foto. De **bruidegom** draagt een mooi pak en de **bruid** een mooie bruidsjurk. Aan de bruidsjurk zit soms een sleep. Een sleep is een stuk stof aan de achterkant van de bruidsjurk. Als een paar al lang **getrouwd** is, is er soms ook een feest. Bijvoorbeeld als ze 12 ½ jaar getrouwd zijn of 25 jaar. Soms zijn paren heel lang **getrouwd**, zoals 40 of 50 jaar. Dan is er soms een heel groot feest.

U laat Woordweb 4 zien. U praat met de leerlingen over **bruiloften**. U kunt de volgende vragen stellen:

- Ben jij wel eens op een **bruiloft** geweest? Hoe ging dat? Wat zie je allemaal nog meer op een **bruiloft**?
- Bedenk woorden bij **de bruid** (de bruidsjurk, het bruidsmisje, het **bruidspaar**, de bruidsuiker) of woorden bij **bruiloft** (het bruiloftsfeest, de bruiloftstaart).

U schrijft de woorden op geeltjes en plakt deze bij het Woordweb.

U legt de opdracht 1 en 2 op bladzijde 19 van het Werkboek uit.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

U kijkt samen met de leerlingen het Werkblad na.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

15

U leest een verhaaltje voor en daarna stelt u enkele vragen over het verhaal.

Verhaal

De kinderen hebben de klas versierd.

Ze hebben hun best gedaan,
want morgen is de meester jarig.

Hij weet nog van niets.

5 Voor hem moet het een verrassing blijven.

Zijn stoel lijkt wel een troon.

Hij is ingepakt met slingers.

De kinderen overleggen met elkaar.

Wat zullen ze voor hem kopen?

10 Sem heeft een idee.

“Een computerspel”, roept hij,

“daar is de meester gek op.”

Alle kinderen zijn het met hem eens.

Ze kopen een computerspel.

U vraagt:

- “Waarom hebben de kinderen de klas versierd?” (want morgen is de meester jarig.)
- “Weet de meester dat de klas versierd werd?” (nee)
- “Wat hebben de kinderen voor de meester gekocht?” (een computerspel)

Afsluiting	5
-------------------	----------

U vraagt aan de leerlingen hoe ze de les vonden. Was het moeilijk om antwoorden te geven op een voorgelezen verhaal?

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 18

1

de bruidegom *de bruid*

2

de bruid *het bruidspaar* *de bruiloft* *de bruidegom*

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de afloop, het vervolg, het slot**.
- De leerlingen oefenen het aangeven van waar de persoonlijke voornaamwoorden 'ze/zij', 'hij' en 'hem' als verwijzing naar mensen en dieren betrekking op hebben.
- De leerlingen oefenen het voorspellen van de afloop van fictionele teksten.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 2

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 46 en 47
- Werkboek 5, bladzijde 20 t/m 22

Voorbereiding

- een spannend boek

Betekenis van de woorden

de afloop: De afloop van een verhaal is het eind van een verhaal. De afloop van een gebeurtenis is wat er het laatst gebeurd is.

het vervolg: Het vervolg van een verhaal, is hoe het verhaal verder gaat.

het slot: Het slot van een verhaal of een film is het einde ervan.

Start**5**

U laat het boek aan de klas zien en u zegt:

“Dit boek lijkt mij heel spannend. Ik hou ervan om spannende boeken te lezen.”

U vraagt:

“Zijn er leerlingen in de klas die ook van spannende boeken houden?”

Kern – Instructie 1**15**

U vertelt dat u het heel leuk vindt om spannende boeken te lezen. Gisteren kon u maar niet in slaap komen omdat u zo benieuwd was naar **de afloop** van het verhaal dat u aan het lezen bent. U laat het boek zien. Aan het eind van het hoofdstuk wilt u steeds weten hoe het verhaal verder gaat en wilt u **het vervolg** lezen. Maar het is onmogelijk om het boek in een keer uit te lezen. Dus leest u elke dag een stukje. Als u **het slot** gelezen hebt, is het verhaal uit en dan gaat u op zoek naar een nieuw boek. Vervolgens bespreekt u de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb.

Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken. Richt uw vragen vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen.

U kunt de volgende vragen stellen:

- Er zijn ook spannende series op tv. Kijk jij wel eens naar een programma waarvan **de afloop** pas de volgende dag uitgezonden wordt?
- Hou je van lezen?
- Wat voor soort boeken lees je?
- Als je een spannend boek leest, wil je dan **het vervolg** weten?
- Wil je dan ook graag **het slot** weten?
- Vind je het leuk als je vader of moeder een spannend boek voorleest?

U bespreekt opdracht 1 op bladzijde 20 van het Werkboek met de leerlingen.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

20

U zegt:

“We gaan nu teksten lezen over poezen. Daarna gaan jullie daarover opdrachten maken. De opdrachten gaan over kleine woordjes zoals ‘ze’ of ‘zij’. Jullie moeten dan zoeken wie daarmee wordt bedoeld.”

U schrijft op het bord:

De kip zit in haar hok. Ze legt een ei.

U zegt:

“Wat zou er in plaats van ‘zij’ ook kunnen staan? (de kip). *Zij* slaat op de kip. Daarover gaan de opdrachten in het Werkboek.”

U zegt:

“Jullie moeten eerst de tekst ‘Henkie en Poezebet’ lezen in je Taalleesboek op bladzijde 46 en 47 en daarna opdracht 2 in het Werkboek maken. Bij opdracht 3 gaat het verhaal van ‘Henkie en Poezebet’ verder. Je kunt drie manieren lezen waarop het verhaal afloopt. Je kiest dan de afloop die het beste past.”

U leest de tekst ‘Henkie en Poezebet’ op bladzijde 46 en 47 van het Taalleesboek eerst voor.

Vervolgens licht u opdracht 2 op bladzijde 21 van het Werkboek kort toe.

U leest daarna de drie teksten met de titel 'De afloop' op bladzijde 47 en 48 van het Taalleesboek voor. U legt opdracht 3 op bladzijde 21 van het Werkboek uit.

De leerlingen maken opdracht 1 t/m 3 in het Werkboek.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Bij opdracht 3 laat u de leerlingen motiveren:

- Waarom verhaaltje 1 past. (Er zijn drie jonge poesjes.)
- Waarom verhaaltje 2 niet? (Er zijn geen vijf jonge poesjes.)
- Waarom is verhaaltje 3 niet goed? (Er zijn geen twee jonge poesjes.)

Afsluiting	5
-------------------	----------

U kijkt samen met de leerlingen het Werkblad na.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 20 en 21

1

1 waar

2 niet waar

3 waar

4 waar

5 niet waar

2.1

b een dikke poes

2.2

c Poezebet

2.3

b Henkie

3

Verhaaltje 1 past het best.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **het dienblad**, **bedienen**, **ober**, **serveester**.
- De leerlingen oefenen het toepassen van de taaldenrelatie middel-doel.
- De leerlingen oefenen het aangeven van het **waarmee-deel** van de zin.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 3

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 49
- Werkboek 5, bladzijde 23 t/m 25

Vorbereiding

- een dienblad, plastic bekertjes en limonadesiroop

Betekenis van de woorden

- het dienblad:** Een dienblad is een blad waarop je glazen en kopjes rondbrengt.
- bedienen:** Bedienen is het brengen van het eten en drinken. Bijvoorbeeld in een restaurant worden de mensen bediend.
- serveester, ober:** De mensen die in een restaurant het eten en het drinken naar je toe brengen.

Start**5**

U zegt:

“Gisteren ging ik in een restaurant eten. Het was heel gezellig, want ik hoefde niet voor mezelf te koken en ik hoefde de tafel ook niet te dekken. De mensen die in het restaurant werken, brachten het eten voor mij en ik voelde mij als een koningin.”

Kern – Instructie 1**15**

U vertelt dat u eens een gesprek had met een **serveester** van een restaurant. Ze vertelde dat ze heel hard moet werken. Soms moet ze heel veel mensen tegelijk **bedienen**. Het moeilijkste is om alle glazen op het **dienblad** naar de tafeltjes te brengen. Je mag niet morsen en ook niets laten vallen. Toch was het een keer gebeurd dat de mevrouw haar **dienblad** liet vallen.

Dan schenkt u de bekertjes limonade in, u zet ze op een **dienblad** en u **bedient** de kinderen.

U bespreekt nogmaals de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb.

Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de kinderen aan. U vraagt de leerlingen naar hun ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen.

U stelt de volgende vragen:

- “Wie is er wel eens in een restaurant geweest?
- Hoe zagen de **obers** en **serveersters** eruit?
- Hadden ze ook **dienbladen** om de mensen te **bedienen**?
- Zou jij in een restaurant willen werken?
- Zou je dan een **ober/serveerster** willen zijn en de mensen **bedienen**?”

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	20
----------------------------	-----------

U zegt:

“We gaan nu kijken *waarmee* je iets doet en *waarom* je iets doet.”

U leest ‘Een cadeau voor Snuf’ op bladzijde 49 van het Taalleesboek voor.

U vraagt:

- “Waar gaat dit verhaal over?” (Het gaat over Snuf, het konijn van Tim, hij is morgen jarig.)
- “Waarom maakt Tim een cadeau?” (omdat Snuf morgen jarig is)

U zegt:

“Ik zeg een zin waarin ik iets doe. Jullie moeten bedenken waarom ik dat doe.

- Ik poets mijn tanden altijd heel goed. Waarom doe ik dat? (omdat ik geen gaatjes wil krijgen)
- “Ik trek mijn mooiste kleren aan. Waarom doe ik dat? (omdat ik naar een bruiloft ga)

U vraagt de leerlingen om ook zo’n soort zin te bedenken. De andere leerlingen mogen dan bedenken waarom je dat doet.

Nu schrijft u naast elkaar op het bord:

wie **wat**

U leest de eerste zin van het verhaal nog eens: Tim zwaait met een hamer.

U vraagt:

“Over *wie* gaat deze zin?” (over Tim)

U schrijft Tim onder ‘wie’ op het bord.

Vervolgens vraagt u:

“*Wat* doet Tim?” (Tim zwaait)

U schrijft *zwaait* onder *wat* op het bord.

Nu vraagt u:

“*Waarmee* zwaait Tim?” (met een hamer).

U schrijft *waarmee* in het schema erbij, en daaronder met een hamer.

wie	wat	waarmee
Tim	zwaait	met een hamer

U leest nog een zin voor uit het verhaal:

“Hij zet er een streep op met een potlood.”

U vraagt weer naar *wie*, *wat*, *waarmee* en schrijft dit in het schema op het bord.

Vervolgens vraagt u aan de leerlingen of zij ook een zin kunnen bedenken met *wie*, *wat* en *waarmee* erin. De suggesties van de leerlingen schrijft u erbij.

U licht opdracht 1 t/m 3 op bladzijde 24 en 25 van het Werkboek kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Afsluiting	5
-------------------	----------

In klassikale vorm kijkt u de opdrachten na.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 24 en 25

1

het dienblad - 2

de bruiloft - 3

het vervolg - 1

het slot - 1

het bruidspaar - 3

bedienen - 2

de afloop - 1

2

1 hamer

2 potlood

3 zaag

4 pen

3

1 met een afwasborstel

2 met een theedoek

3 met een doekje

4 met een dienblad

5 met een gieter

6 met een stofzuiger

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met be-, ge- of ver- aan het begin.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met -je of -tje aan het eind.

Materiaal

Klassikaal

- de woorden op het bord

Individueel

- Werkboek 5, bladzijde 26 en 27

Vorbereiding

- U schrijft de volgende woorden op het bord:

begin	verkeer	gebak
beroep	vertel	geluk
behang	verjaardag	gemeen
- U tekent de volgende stemtrappen op het bord.

Start**5**

U speelt kort een ‘toneelstukje’ met een leerling waarin u het woord *beleefd* uitbeeldt. Bijvoorbeeld: u loopt naar een leerling, geeft de leerling een hand en zegt heel vriendelijk: “Goedemorgen, hoe gaat het met je?”

U vraagt aan de leerlingen:

“Was ik beleefd of onbeleefd?” (beleefd)

U schrijft het woord op het bord:

beleefd

U leest het woord en vraagt welke letter de leerlingen aan het eind horen. (t)

U zegt:

“Je hoort een *t*, maar je schrijft een *d*. Weten jullie nog hoe je er achter kunt komen of je aan het einde van een woord een *d* of een *t* schrijft?” (Je maakt het woord langer: *beleefde*, dus je schrijft beleefd met een *d*.)

U vervolgt:

“Welke stemtrap hoort bij dit woord en waarom?” (B, *leefd* wordt duidelijker uitgesproken dan *be* dus *be* komt op de onderste tree en *leefd* op de bovenste.

U schrijft het woord op stemtrap B.

Kern – Instructie 1

30

U leest het woord nog een keer hardop.

U zegt:

“Het woord *beleefd* bestaat uit twee woorddelen, namelijk *be* en *leefd*. In de vorige spellingsles heb ik verteld dat als woorddelen met /u/ op de lage tree staan, dan schrijf je een *e*. Een *e* die je uitspreekt als /u/ noemen ze een *stomme e*. Soms is het best moeilijk om in een vreemde taal te horen welk stukje van een woord duidelijker wordt uitgesproken. Soms weet je het gewoon niet, omdat je het woord nog niet vaak hebt gehoord. We spreken daarom af: in woorden die beginnen met het woorddeel *be*, *ge* of *ver*, hoor je de /u/, maar schrijf je de *e*. Je hoort dus /gu/, /bu/ of /vur/, maar je schrijft *be*, *ge* of *ver*.”

U leest samen de rijtjes op het bord en verdeelt de woorden met een verticaal streepje in woorddelen.

U schrijft de regel op een groot vel papier en hangt deze aan de spellingsmuur. (In woorden die beginnen met het woorddeel *be*, *ge* of *ver*, hoor je de /u/, maar schrijf je de *e*.)

U vraagt aan de leerlingen of ze nog meer van deze woorden kennen en u schrijft deze op het bord.

U geeft een kort zinnendictee. U zegt een zin. De leerlingen zeggen de zin na. Vervolgens vraagt u de leerlingen om de woorden in de zin te tellen, terwijl u de zin nog een keer zegt. U herhaalt de zin voor de laatste keer en de leerlingen schrijven de zin in zijn geheel op bij opdracht 1, op bladzijde 25 van het Werkboek.

- 1 *Ik lees het begin van het verhaal.*
- 2 *Hij krijgt genoeg snoep.*
- 3 *De juf vertelt een geheim.*

Kern – Instructie 2**30**

U schrijft op het bord:

bakje deurtje raampje

U leest de woorden voor en vraagt:

“Op welke stemtrap horen deze woorden? Stemtrap A of B?
(A, het eerste woorddeel bij deze woorden wordt duidelijker
uitgesproken, dit woorddeel komt op de bovenste tree.)

U schrijft de woorden op de stemtrap en vervolgt:

“Bij woorden die eindigen op *-je*, *-tje* en *-pje* hoor je ook een /u/,
maar schrijf je een *e*. Hoe noem je zo’n *e* ook alweer?” (stomme *e*)

U schrijft de regel op een groot vel papier en hangt deze aan de spellingsmuur.
(Bij woorden die eindigen op *-je*, *-tje* en *-pje* hoor je ook een /u/, maar schrijf
je een *e*.)

U vraagt aan de leerlingen of ze nog meer van deze woorden kennen en schrijft
deze op het bord.

De leerlingen maken opdracht 2 tot en met 4 op bladzijde 26 en 27 van het
Werkboek.

Afsluiting**10**

De leerlingen spelen het spel ‘Galgje’ met een andere leerling dat al klaar is en
ze gebruiken hier de woorden die ze hebben opgeschreven bij opdracht 4.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 25 en 26

1

De zinnen staan in de les.

2

geloof, snoepje, feestje, verjaardag, begin, zwaantje, getal, vergeet, beloof

3

bedenk, bankje, deurtje, gehuil, verhaal, bloempje, hondje, gebakje

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **bijzonder, apart, ongewoon, alledaags**.
- De leerlingen oefenen hun intonatie tijdens het lezen.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 5

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 50 en 51
- Werkboek 5, bladzijde 28 en 29

Vorbereiding

- een apart voorwerp, zoals een apart sieraad, een apart kledingstuk of een aparte broek

Betekenis van de woorden

bijzonder: iets wat bijzonder is, is anders dan gewoon. Het is apart. Dia di Himno y Bandera is een bijzondere dag, je verjaardag is een bijzondere dag.

apart: iets wat apart is, is anders dan andere dingen. Ik heb een aparte broek aan, niemand anders heeft zo'n broek.

ongewoon: Ongewoon is iets wat niet gewoon, niet normaal is.

alledaags: Alledaagse dingen zijn dingen die heel gewoon zijn, bijna een beetje saai.

Start**5**

U vertelt:

“Vandaag is het woensdag. Een heel gewone woensdag, een woensdag zoals alle andere. Maar volgende week woensdag (U noemt als voorbeeld een **bijzondere** dag: verjaardag, schoolfeest, opening van de gymzaal enzovoort.) wordt een heel **bijzondere** dag.”

Kern – Instructie 1**15**

U zegt:

“Als we zeggen dat iets **bijzonder** is, dan is het anders dan anders, anders dan gewoon. Deze dag is **ongewoon** en lijkt niet op een normale dag. Dus een **bijzondere** dag is een dag die **ongewoon** is. Dia di Himno y Bandera bijvoorbeeld is een **bijzondere** dag en je verjaardag is een **bijzondere** dag.

Als iets anders is dan anders dan noemen we dat ook wel **apart**. **Apart** betekent **bijzonder**. Kijk, ik heb hier een **bijzondere** U vertelt iets over het **aparte** voorwerp dat u hebt meegenomen.

U zegt:

“Zo’n (naam voorwerp) zie je niet vaak; het is niet **alledaags**. Deze spijkerbroek bijvoorbeeld is wel **alledaags**. Hij is heel gewoon, heel veel mensen hebben een spijkerbroek aan. **Alledaags** is bijna een beetje saai. **Alledaagse** of gewone dingen zijn niet **bijzonder** of **apart**. Ze vallen niet op.”

U laat Woordweb 5 zien. U vraagt de leerlingen dingen of gebeurtenissen te noemen die **bijzonder**, **apart** of **ongewoon** zijn of gewoon en **alledaags** zijn. U schrijft deze dingen of gebeurtenissen op geeltjes en plakt ze op de juiste plaats bij het Woordweb.

U licht opdracht 1 op bladzijde 28 kort toe.

De leerlingen maken de opdracht zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden samen met de leerlingen.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U leest eerst bladzijde 50 van het Taallesboek voor. U let zelf extra op uw intonatie.

Daarna geeft u individuele leesbeurten en u vraagt ook aan de leerlingen om op hun intonatie te letten tijdens het lezen.

U stelt enkele vragen over de tekst:

- “Wanneer is het dierendag?” (op 4 oktober)
- “Voor welke dieren vieren we dierendag?” (alle dieren eigenlijk)

Afsluiting	10
-------------------	-----------

U laat enkele leerlingen zelf een afloop bedenken voor het verhaal ‘Een mooi cadeau’.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 28

1

1 niet waar

2 waar

3 niet waar

4 waar

5 niet waar

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het aangeven van waar de persoonlijke voornaamwoorden 'ze/zij', 'hij' en 'hem' als verwijzing naar mensen en dieren, betrekking op hebben.
- De leerlingen oefenen het voorspellen van de afloop van fictionele teksten.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 50
- Werkboek 5, bladzijde 29 en 30

Start**5**

U zegt:

“We gaan vandaag verhalen lezen en we gaan bedenken hoe de verhalen zullen aflopen. We gaan ook oefeningen maken met waar de kleine woordjes zoals 'hij', 'haar' of 'hem' op slaan.”

Kern – Instructie 1**20**

U leest de tekst 'Dierendag' op bladzijde 50 van het Taalleesboek nog eens voor.

U vraagt:

“Zijn alle dieren op dierendag jarig?” (nee, want niet alle dieren zijn op 4 oktober geboren)

U legt uit wat dierendag is.

U zegt:

“Heel lang geleden leefde er een heel bijzondere man. Hij heette Fransiscus van Assisi. Hij hield veel van dieren en zorgde goed voor dieren. Hij stierf op 4 oktober. Op zijn sterfdag vieren wij dierendag. Op dierendag vieren wij de liefde voor het dier.”

U leest 'Trakteren' op bladzijde 52 van het Taalleesboek.

U zegt:

“We gaan nu bedenken hoe dit verhaal afloopt. Eerst bedenken we wat we al weten:

- Hans is jarig.
- Hij gaat samen met moeder naar school.
- Moeder draagt een schaal met taart.
- Buurman loopt met zijn wilde hond.
- De hond rent naar moeder toe.

U vraagt:

Hoe zou dit verhaaltje kunnen aflopen?”

U wijst de leerlingen erop dat ze gebruik moeten maken van wat ze al weten. U geeft beurten en de leerlingen bedenken telkens een zin erbij voor de afloop.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

Vervolgens schrijft u op het bord:

Tim heeft een mooie feestmuts op. Vandaag is hij jarig.

U leest de zin voor en u vraagt:

“Waar slaat **hij** op? **Hij** slaat op Tim. Je kunt Tim in de plaats zetten van **hij**. Vandaag is **hij/Tim** jarig.”

U onderstreept Tim.

U schrijft op het bord:

Jasper de hond is blij. Tim geeft hem brokjes.

U vraagt:

“Waar slaat **hem** op? Waar verwijst **hem** naar? **Hem** verwijst naar Jasper de hond, want je kunt zeggen: Tim geeft Jasper de hond brokjes.”

U onderstreept Jasper de hond.

Eventueel kunt u nog een zin op het bord schrijven:

De ooms en tantes komen op bezoek. Ze geven Tim een hand.

U vraagt:

“Waarop slaat **ze**? **Ze** slaat op ooms en tantes. Je kunt zeggen: De ooms en tantes geven Tim een hand.”

U zegt:

“Hierover gaan jullie ook opdrachten maken in het Werkboek.”

U bespreekt met de leerlingen bladzijde 29 en 30 van het Werkboek.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Afsluiting**5**

Samen met de klas kijkt u de opdrachten na.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 29 en 30

1

eigen tekst

2.1

bij 'hij' hoort plaatje b

2.2

a een hond

2.3

c poes

3.1

afloop 2

3.2

afloop 3

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de camera, het toestel, het fotorolletje, het album, het lijstje**.
- De leerlingen oefenen een samenstelling te vormen uit twee gegeven grondwoorden.
- De leerlingen oefenen een woordketting af te maken (met woorden uit een bepaalde categorie).

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 6

Individueel

- Werkboek 5, bladzijde 31 t/m 34

Voorbereiding

- een foto in een lijstje, een (eventueel leeg) fotoalbum, een (ouderwets) fototoestel

Betekenis van de woorden

de camera:	Een camera is een toestel om foto's, video's of films mee te maken.
het toestel:	Een toestel is een apparaat. Bijvoorbeeld een televisietoestel, een telefoontoestel of een fototoestel.
het fotorolletje:	Een fotorolletje is een opgerolde film die je in een fototoestel doet. Hierop worden de foto's gemaakt.
het album:	Een album is een boek met lege blaadjes om iets in te plakken, bijvoorbeeld een fotoalbum.
het lijstje:	Het lijstje is een mooie rand van bijvoorbeeld hout om een foto of een schilderij heen.

Start**5**

U pakt het fototoestel en doet net alsof u een aantal foto's gaat maken.

Kern – Instructie 1**20**

U zegt:

“Kijk, met deze **camera** kan ik foto's maken. Dat vind ik heel leuk werk. Er zijn ook **camera's** waar je video's mee kunt maken en **camera's** waarmee je echte films kunt maken.
Maar dit, dit is een fotocamera. Meestal zeg ik fototoestel. Een **toestel** is een apparaat, eigenlijk een soort kleine machine. Met een fototoestel maak ik dus foto's. Met een telefoontoestel kan ik opbellen. En met een televisietoestel kan ik naar tv-programma's kijken.

Hier heb ik een **fotorolletje**. Er zit een lang filmpje in. Het zit heel strak opgerold en is goed verpakt. Er mag geen licht bij komen, dan kun je er geen foto's meer mee maken.

Dit **fotorolletje** moet je in het fototoestel doen en dan kun je foto's maken. Je kunt het rolletje naar de fotowinkel brengen en hij drukt de foto's af op papier. Je kunt je foto's inplakken. Kijk voor het inplakken heb je een speciaal boek, een **album**. Je koopt een **album** met allemaal lege blaadjes of je maakt zelf een **album** met mooie blaadjes. Je kunt je foto's daarin plakken en er iets leuks bij schrijven.

Zo'n **album** wordt dan een fotoalbum.

Heel bijzondere foto's die je vaker wilt zien, kun je in een **lijstje** zetten. Een **lijstje** is een rand om de foto. Vaak zit er ook glas voor. Je kunt een fotolijstje in de winkel kopen, maar je kunt ze ook makkelijk zelf maken. Zo'n speciale foto in een **lijstje** kun je aan de muur hangen, op de kast zetten of op een tafeltje bij je bed. Wat je maar wilt. Om een schilderij en om een spiegel zit ook vaak een **lijst**."

U laat Woordweb 6 zien. U vraagt de leerlingen of zij zelf ook wel eens een foto maken. En of zij een speciale foto in een **lijstje** hebben. Laat ze hierover iets vertellen.

U bespreekt de opdrachten op bladzijde 32 van het Werkboek.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

U kijkt samen met de leerlingen het Werkblad na.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U zegt:

"We gaan nu van twee korte woorden één lang woord maken. We gaan ook woordkettingen maken. We bespreken het eerst samen en daarna gaan jullie er opdrachten over maken."

U schrijft op het bord:

tafel en kleed.

U zegt:

“Dit zijn twee korte woorden, daar ga ik nu een lang woord van maken.”

U schrijft op:

tafel + kleed = tafelkleed

U geeft nog een voorbeeld.

voet + bal = voetbal.

U zegt:

“Hierover gaan jullie een aantal opdrachten in je Werkboek maken.”

U laat een leerling de woorden in de hokjes op bladzijde 33 van het Werkboek oplezen. Daarna legt u uit dat de leerlingen met ‘thee’ een langer woord moeten maken door een woord uit het hokje beneden te kiezen. U schrijft op het bord:

thee

Samen met de leerlingen zoekt u het woord op dat met ‘thee’ een lang woord vormt (kopje). U schrijft het langwoord op:

theekopje

Opdracht 3 op bladzijde 33 van het Werkboek wordt eerst mondeling gedaan. De leerlingen trekken een lijn vanuit een woord in het bovenste hokje naar een woord in het onderste hokje die samen een lang woord vormen. De leerlingen schrijven de woorden in hun Werkboek op.

Vervolgens maken de leerlingen opdracht 4 op bladzijde 34 van het Werkboek.

U kijkt samen met de leerlingen de opdracht na.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U verdeelt de klas in groepen van vijf.

U laat elke groep lange woorden maken. Ze schrijven het op bij opdracht 5 op bladzijde 34 van het Werkboek.

Tenslotte laat u elke groep hun woorden oplezen en u laat de groepen hun aantal woorden optellen. De groep met de meeste goede lange woorden heeft gewonnen.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 31 t/m 34

1

1 niet waar

2 waar

3 waar

4 waar

5 waar

2

het album

de camera

het fotorolletje

het lijstje

het toestel

de fotoograaf

3

2 kaasprikker

3 kauwgom

4 zeewater

5 buurman

6 slagroom

7 kerstfeest

8 tafelkleed

4

1 hondenriem

2 paardenstaart

3 swlangenkop

4 konijnenhok

5 eendennest

5

eigen woordketting

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de wedstrijd**, **iemand verslaan**.
- De leerlingen oefenen met het voorspellen van de afloop van een verhaal met gebruikmaking van verhaalgegevens.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 4

Individueel

- Werkboek 5, bladzijde 36 t/m 39
- Taalleesboek 2, bladzijde 53

Voorbereiding

- een fluitje

Betekenis van de woorden

de wedstrijd: Een wedstrijd is een strijd tussen twee of meer mensen wie de beste of de sterkste is.

iemand verslaan: Iemand verslaan is van iemand winnen, bijvoorbeeld bij een wedstrijd.

Start**5**

U zegt:

“Vandaag laat ik twee leerlingen de tafel van 3 opzeggen.
Wie de tafel vlugger kan opzeggen heeft dan gewonnen”

Kern – Instructie 1**20**U laat twee kinderen een **wedstrijd** doen.

“Wie kan de meeste woorden die met een ‘b’ beginnen op het bord schrijven?”

Leerlingen schrijven de woorden op de achterkant van het bord. Daarna draait u het bord om en u laat de klas de woorden oplezen en als laatste telt de hele klas de woorden. Degene die de meeste woorden heeft opgeschreven heeft gewonnen.

Vervolgens bespreekt u de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb. Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen.

U kunt de volgende vragen stellen:

- We hebben net een paar **wedstrijdjes** gespeeld en er was steeds een winnaar.
- Is er in een **wedstrijd** altijd een winnaar of kan de **wedstrijd** ook gelijk eindigen?
- Bij welke wedstrijden is een gelijke stand mogelijk?
- Speel jij wel eens een **wedstrijd**?
- Wat voor **wedstrijd** en tegen wie?
- Heb je wel eens **iemand verslagen**?
- Wie kan er nog meer **wedstrijden** noemen?

U licht opdracht 1 op bladzijde 36 kort toe.
De leerlingen maken de opdracht zelfstandig.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

15

U zegt:

“Jullie gaan nu verhalen lezen die niet af zijn en je gaat zelf bedenken hoe die verhalen kunnen aflopen.”

U schrijft op het bord:

Jufs verjaardag.

Dit is de titel van het verhaal bij de plaatjes op bladzijde 33 van het Werkboek. U bespreekt met de leerlingen wat er op plaatje 1 te zien is. U schrijft hiervan enkele steekwoorden op het bord. Zo behandelt u ook de twee andere plaatjes. Ook van deze plaatjes schrijft u enkele steekwoorden op.

U zegt:

“Het verhaal is nog niet afgelopen. Als we de afloop van een verhaal gaan bedenken, dan letten we erop wat daarvoor gebeurd is.”

U herhaalt nu kort wat er op de plaatjes weergegeven wordt, door de steekwoorden nog eens te noemen. U vraagt de leerlingen er over na te denken hoe het verhaal af zou kunnen lopen.

Samen met de klas schrijft u op het bord de afloop van het verhaal.

De leerlingen schrijven dit over in hun Werkboek op bladzijde 37 bij opdracht 2.

U zegt:

“Aan de hand van de afloop die we hebben opgeschreven, mag je straks in het lege vak tekenen.”

U leest samen met de klas de tekst ‘Hoe de haas **verslagen** werd’.

U geeft enkele individuele leesbeurten.

Samen met de klas maakt u opdracht 3 op bladzijde 38 van het Werkboek.

De leerlingen schrijven hun reden in hun Werkboek.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U zegt:

“Aan het begin van de les heb ik verteld dat we vandaag met een nieuw thema gaan beginnen. Wie weet nu waar ons nieuwe thema over gaat? (feesten)

De komende weken mag je spulletjes meebrengen die te maken hebben met feesten en feestvieren. Die spullen leggen we in de klas. We gaan de klas heel feestelijk maken.”

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 36 t/m 39

1

Voetballer:

Ik wil de andere partij altijd verslaan.

Ik speel één wedstrijd per week.

Veel mensen nemen foto's van mij.

Fotograaf:

Ik moet het fotorolletje in de camera doen.

Ik stop alle foto's in een album.

Ik neem veel foto's met mijn toestel.

2

een verhaal bij de drie plaatjes met een zelfbedachte afloop, bijvoorbeeld: Juf is ziek geworden.

3

een zelfbedachte reden

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met de/u/-klank in onbeklemtoonde woorddelen.
- De leerlingen oefenen het schrijven van niet-klankzuivere hoogfrequente woorden.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 5, bladzijde 40 en 41

Vorbereiding

- U schrijft de volgende zinnen op het bord en onderstreept de hoogfrequente woorden.
 - 1 We hebben alle bloemen geplukt.
 - 2 Het werd toch nog mooi weer.
 - 3 Van de antwoorden van Anna waren er drie fout.
 - 4 De juf zei dat we alles moesten opruimen.
 - 5 Dat heb je goed gedaan.
- zorg voor post-its en een zwarte stift

Start**5**

U herhaalt met de leerlingen alle spellingsregels die in de klas hangen. U laat verschillende leerlingen bij de spellingsregels een woord bedenken dat bij de desbetreffende regel hoort. De leerlingen mogen dit woord op een post-it schrijven en bij de regel plakken.

Vervolgens bespreekt u met de leerlingen welke regel ze moeilijk/makkelijk vinden en waarom.

Kern – Instructie 1**15****Stap 1**

U begint met kort te herhalen dat sommige woorden uit woorddelen bestaan die met nadruk worden uitgesproken. U geeft hierbij enkele voorbeelden (*bedacht, geluk, huisje, oortje*). De lage (onbeklemtoonde) woorddelen zijn *be, ge, ver, je, tje* en *pje*. Maar er zijn veel meer woordstukjes die op de lage trap kunnen staan. Dat gaan we vandaag oefenen.

Stap 2

De leerlingen nemen opdracht 1, op bladzijde 40 van het Werkboek voor zich. U zegt het woord *bloemen* en u vraagt dit in woorddelen te verdelen (*bloe – men*).

“Schrijf het woord op een passend trapje.”

U herhaalt dit met het woord *mensen* (*men - sen*). U schrijft dit ook op het bord. U vergelijkt nu met de leerlingen de uitspraak, de plaats op de stemtrap en de schrijfwijze van het woorddeel *men* in beide woorden. (Bij *mensen* spreek je het uit als /men/ en staat het op de bovenste tree. Bij bloemen spreek je het uit als /mun/ en staat het op de onderste tree.

Ook de woorden *lente* en *malen* laat u op de stemtrappen schrijven, waarna u op dezelfde wijze de uitspraak, de plaats op de stemtrap en de schrijfwijze van het woorddeel *len* via het bord vergelijkt.

Stap 3

U biedt woorden aan met een woorddeel waarin de klank /u/ voorkomt. De leerlingen schrijven dit woord steeds op één van de stemtrappen bij opdracht 2. U gebruikt de volgende woorden: *huilen, sleutel, vlieger, wortel, keuken, bliksem, korte, hoeden en spiegel*.

Kern – Instructie 2

20

Stap 1

U laat een leerling de eerste zin op het bord hardop lezen, waarna alle leerlingen de onderstreepte woorden goed bekijken. U wijst hen hierbij waar nodig op de spellingsmoeilijkheden. U dekt de bordzinnen af en de leerlingen schrijven de woorden bij opdracht 3, op bladzijde 41 in het Werkboek op. Als alle woorden geschreven zijn, laat u de zinnen weer zien en kijken de leerlingen de door hun opgeschreven woorden na.

U gebruikt de volgende zinnen:

- 1 We **hebben alle** bloemen geplukt.
- 2 Het **werd toch** nog mooi weer.
- 3 Bij de antwoorden van Anna **waren** er drie **fout**.
- 4 De juf zei dat we **alles** moesten opruimen.
- 5 Dat heb je **goed** gedaan.

Stap 2

Bij opdracht 4 staan nog een keer alle hoogfrequente woorden en ook de hoogfrequente woorden uit vorige thema's. U laat de rij enkele keren hardop lezen. Woorden waarvan de leerlingen de betekenis nog niet goed kennen, legt u uit.

Vervolgens laat u de leerlingen in tweetallen acht woorden kiezen en onderstrepen. Met deze acht woorden bedenken de leerlingen korte zinnen.

Deze zinnen schrijven ze bij opdracht 3 op bladzijde 41 in het Werkboek. Ze mogen meerdere van deze woorden in één zin gebruiken.

U loopt rond en corrigeert terwijl de leerlingen bezig zijn. Geef ze als tip dat ze korte zinnen maken.

Als de leerlingen klaar zijn, bereikt u de opdracht klassikaal en laat u verschillende leerlingen hun zinnen voorlezen.

Afsluiting	5
-------------------	----------

In klassikale vorm bespreekt u het Werkblad met de leerlingen.

Antwoorden

Werkboek 5, bladzijde 40 en 41

1

bloe	men	men	sen
_____	_____	_____	_____

len	ma	len
_____	_____	_____

2

hui - len, sleu - tel, vlie - ger, wor - tel, keu - ken, blik - sem, kor - te, hoe - den en spie - gel

3

De antwoorden staan in de les.

4

zelfbedachte zinnen

Diagnostische toets

- Spelling
 - het schrijven van woorden met be-, ge- of ver- aan het begin
 - het schrijven van woorden met -je, -pje of -tje aan het eind
 - het schrijven van hoogfrequente woorden
- Taalbeschouwing
 - het vormen van een samenstelling uit twee gegeven grondwoorden
 Leesbegrip
 - het aangeven waar de persoonlijke voornaamwoorden 'ze/zij', 'hij' en 'hem' als verwijzing naar mensen en dieren betrekking op hebben
- Woordenschat
 - de woorden van de Woordclusters zowel passief als actief beheersen
 - de betekenisrelaties tussen de woorden van de Woordclusters beheersen

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 5, Toetsbladen 1 t/m 8

Vorbereiding

- U kopieert de Toetsbladen vanuit de bijlage 'Toetsbladen' in dit Handboek.

Start**5**

U zegt:

“Vandaag en morgen krijgen jullie een toets van dit thema. Als jullie een Toetsboek hebben gekregen, mogen jullie niet meer praten. We beginnen eerst met een dictee. Daarna kijken we naar de opdrachten die jullie gaan maken. Jullie gaan de opdrachten individueel maken. Als je klaar bent, kijk je het werk nog eens goed na en daarna mag je stil iets voor jezelf doen.”

Kern – Instructie**25**

U herhaalt de Woordwebben van thema 5. U kunt dit op verschillende manieren doen. Bijvoorbeeld: U omschrijft een woord en laat de leerlingen raden om welk woord het gaat, u beeldt een woord uit, u dekt een woord in het Woordweb af en de leerlingen raden welk woord er op deze plek hoort te staan, et cetera...

Vervolgens deelt u de Toetsboeken uit.

Lesinhoud

herhaling

- Spelling
 - het schrijven van woorden met be-, ge- of ver- aan het begin
 - het schrijven van woorden met -je, -pje of -tje aan het eind
 - het schrijven van hoogfrequente woorden
- Taalbeschouwing
 - een samenstelling vormen uit twee gegeven grondwoorden
- Leesbegrip
 - aangeven waar de persoonlijke voornaamwoorden 'ze/zij', 'hij' en 'hem' als verwijzing naar mensen en dieren betrekking op hebben
- Woordenschat
 - de woorden van de Woordclusters zowel passief als actief beheersen
 - de betekenisrelaties tussen de woorden van de Woordclusters beheersen

verdieping

- verschillende doelstellingen die in de afgelopen spellingslessen aan de orde zijn gekomen
- een aantal doelstellingen die al bij de lessen Leesbegrip, Taalbeschouwing en Woordenschat aan de orde zijn gekomen

Materiaal

Klassikaal

- alle Woordwebben van dit thema

Individueel

- Werkboek 5, bladzijde 42 t/m 45 herhaling
bladzijde 46 en 47 verdieping

Start**5**

U zegt:

“Wij gaan vandaag de onderdelen van de toets herhalen met de leerlingen die sommige dingen nog moeilijk vinden”

De leerlingen die de toets gehaald hebben gaan geheel zelfstandig aan het werk. Ze maken de herhalings- en de verdiepingsopdrachten op bladzijde 46 en 47 in het Werkboek.

Kern – Instructie 1**15****Spelling**

U schrijft de volgende zin op het bord:

Hebben jullie toch weer een foutje gemaakt?

U herhaalt de spellingsmoeilijkheden die in dit thema aan bod zijn gekomen aan de hand van de zin:

- Als woorddelen met /u/ op de lage tree staan in een stemtrap, dan schrijf je een e. Een e die je uitspreekt als /u/ noemen ze een *stomme e*. (foutje, gemaakt))
- Je kunt ook uit je hoofd leren: In woorden die beginnen met het woorddeel *be-*, *ge-* of *ver-*, hoor je de /u/, maar schrijf je de e. En in woorden die eindigen op *-je*, *-tje* en *-pje* hoor je ook een /u/, maar schrijf je een e. (boekje, geluid)
- Er zijn een aantal moeilijke woorden die je veel tegenkomt, deze moet je uit je hoofd leren. (hebben, jullie, toch, weer, foutje)

U leest met de leerlingen de woorden die veel voorkomen maar toch lastig zijn bij opdracht 1, op bladzijde 42 van het Werkboek. U neemt kort de opdrachten 2 tot en met 4 door en de leerlingen maken deze opdrachten vervolgens zelfstandig.

Taalbeschouwing

U vraagt aan de leerlingen wie een lang woord kan bedenken waar het woord 'school' in voorkomt. U noemt als voorbeeld 'schoolplein' (andere woorden zijn bijvoorbeeld schoolreis, schoolziek, basisschool, schooltas, schoolbord, ...). Na een inventarisatie legt u uit dat de leerlingen steeds een lang woord hebben gemaakt van twee korte woorden (school + plein, school + reis enzovoort).

U vraagt:

"Kan 'schooltaart' ook?" (nee) De twee woorden moeten wel bij elkaar passen. Kan bijvoorbeeld 'vakantiekrijt'? (nee) En 'vakantiehuis'? (ja) Bestaat een kleurboek echt? (ja) En kleurgeld? (nee)

Leesbegrip

U schrijft de volgende zinnen op het bord:

- 1 Opa en oma komen op bezoek. Ze zijn heel lief.
- 2 De cavia krijg een wortel. Hij vindt het erg lekker!
- 3 Het meisje rent door de straat. In de verte ziet ze haar moeder.
- 4 De burens zijn niet thuis. Zij zijn op vakantie.
- 5 "Had je hem al gezien?", vraagt John en hij wijst naar zijn nieuwe fiets.
- 6 "Ik weet niet of zij wel wil", zegt moeder, "Tes voelt zich niet zo lekker."

Per zin vraagt u waar de onderstreepte woorden naar verwijzen. Soms verwijst het naar iets wat al eerder is gelezen. En soms naar iets wat nog komt.

De leerlingen maken de opdrachten op bladzijde 42 t/m 45 van het Werkboek. U biedt hulp waar nodig is.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U vraagt aan de leerlingen of ze nog vragen hebben over de verschillende onderdelen.

Ook vraagt u aan de leerlingen of ze de dicteetoets moeilijk vonden.

Antwoorden

Werkboek bladzijde 42 t/m 47

Herhaling

2

sponsje	stuurtje
stiertje	slakje
poesje	broertje
kraantje	kroontje

3

sleu - tel, ker - sen, schaat - sen
 kaar - sen, klom - pen, kwas - ten,
 vlin - der, var - ken, bloe - men/tul - pen

4

1 juf	6 voetballers
2 Anne	7 boef
3 zwemdiploma	8 mensen
4 Milan	9 Ruben
5 Stijn	10 opa en oma

Verdieping

5

1 vakantieland
 2 vakantiegeld
 3 vakantiereis
 4 vakantietrip
 5 vakantiebaantje

6

1 kleurpotlood

2 kleurboek

3 kleurkrijt

4 kleurplaat

5 kleurstift

7

1 de kinderen

2 de meester

3 de meester

4 de stoel

5 de kinderen

6 Sem

7 Sem

8 de kinderen

Lesinhoud

- De leerlingen overleggen met elkaar en schrijven tijdens deze opdracht (spreken en luisteren, stellen). Tijdens de klassikale presentatie worden de verschillende plannen voorgelezen (lezen), gevolgd door overleg om tot het definitieve plan voor de laatste schooldag (de groepsverjaardag) te komen (spreken en luisteren).

Materiaal

Klassikaal

Individueel

Vorbereiding

- voor elke groep vijf blaadjes

Start**5**

U zegt:

“Als ik zeg: toen jullie in groep 1 begonnen, werd onze klas geboren, wat bedoel ik dan?
En hoeveel jaar wordt de klas op de laatste schooldag van dit jaar?
Een verjaardag moet gevierd worden! Of vinden jullie van niet?
We gaan vandaag in drietallen een programma bedenken voor onze groepsverjaardag op de laatste schooldag.
We kiezen dan de leukste uit en dat wordt dan het echte verjaardagsprogramma.”

Kern – Instructie**20**

U bespreekt de opdracht kort.

“Het is de bedoeling dat we tot een plan voor de groepsverjaardag komen. Een plan dat we ook echt kunnen uitvoeren.
Er moet rekening gehouden worden met de tijd die nodig is voor de presentatie, een pauze en voor het opruimen.”

De drietallen worden gevormd en de leerlingen gaan aan het werk.

U loopt rond en kijkt of de leerlingen goed bezig zijn.

Afsluiting**5**

U laat elke groep hun plan oplezen en samen kiezen jullie het programma dat uitgevoerd gaat worden.

U vraagt aan de leerlingen of de opdracht wel/niet moeilijk was. Laat de leerlingen hun antwoorden beargumenteren.

Bijlagen

- **Toetsbladen**
- **Controle dictee**
- **Alfabetische woordenlijst thema 5**
- **Spellinghulp**
- **Betekenis woorden**

Toetsbladen

Controle toets dictee

Alfabetische woordenlijst thema 5

Woordenlijst thema 5

1. afloop, de
2. album, het
3. alledaags
4. apart
5. bedienen
6. beleefd
7. bijzonder
8. bruid, de
9. bruidegom, de
10. bruidspaar, het
11. bruiloft, de
12. camera, de
13. condoleren
14. dienblad, het
15. feliciteren
16. fotorolletje, het
17. iemand verslaan
18. lijstje, het
19. onbeleefd
20. ongewoon
21. slot, het
22. toestel, het
23. traktatie, de
24. trakteren
25. trouwen
26. vervolg, het
27. wedstrijd, de

Betekenis woorden

feliciteren:

Als je iemand feliciteert dan wens je iemand geluk, bijvoorbeeld bij een verjaardag. Je zegt dan: "hartelijk gefeliciteerd."

condoleren:

Je condoleert iemand als een familielid of een vriend van hem is doodgegaan. Je zegt dan dat je het erg vindt en dat je meeleeft met zijn verdriet.

beleefd: Als je beleefd bent, dan gedraag je je netjes. Je hebt goede manieren. Dat is prettig voor andere mensen.

onbeleefd: Als je onbeleefd bent, dan laat je zien dat je geen goede manieren hebt. Andere mensen storen zich aan je.

trakteren: Trakteren is iets lekkers uitdelen omdat je een verjaardag viert. Je trakteert bijvoorbeeld op school als je jarig bent.

de traktatie: Een traktatie is iets lekkers dat je uitdeelt. Dit kan een appel zijn, een cupcake enz.

de bruiloft: Een bruiloft is een feest van twee mensen die trouwen.

trouwen: Als twee mensen veel van elkaar houden, kunnen ze trouwen.
Ze spreken voor de wet af dat ze altijd bij elkaar zullen blijven. Trouwen wordt vaak gevierd met een groot feest.

het bruidspaar: Het bruidspaar is de twee mensen die met elkaar trouwen.

de bruid: De bruid is de vrouw die trouwt.

de bruidegom: De bruidegom is de man die trouwt.

de afloop: De afloop van een verhaal is het eind van het verhaal. De afloop van een gebeurtenis is wat er het laatst gebeurd is.

het vervolg: Het vervolg van een verhaal, is hoe het verhaal verder gaat.

het slot: Het slot van een verhaal of een film is het einde ervan.

het dienblad: Een dienblad is een blad waarop je glazen en kopjes rondbrengt.

bedienen: Bedienen is het brengen van het eten en drinken. Bijvoorbeeld in een restaurant worden de mensen bediend

serveerster, ober: De mensen die in een restaurant het eten en het drinken naar je toe brengen.

Spellinghulp

Woordenlijst**Veelgebruikte woorden**

acht	goed	maken	over	weten
alle	grote	mama	papa	wij
alles	had	me	school	willen
ander	hebben	meer	te	ze
beurt	het	mensen	tegen	zeggen
bij	hij	mij	toch	zei
blijven	ja	mijn	u	zeven
de	je	moeder	vijf	zich
deze	jullie	moeten	voor	zij
door	kijken	mogen	vragen	zijn
een	kind	nou	waren	zo
er	komen	nu	we	
even	krijgen	oma	weer	
fout	kunnen	opa	werd	

Woorden die met f beginnen

fee	fijn	flink	fout	fruit
feest	film	flits	Frans	
fel	flauw	fluit	friet	
fiets	fles	fornuis	fris	

Woorden die met v beginnen

vaart	veld	vlag	voet	vrij
vaas	vent	vlam	vogel	
vrijdag				
vader	verf	vlees	voor	
vroeg				
vals	vet	vlek	vork	
vroeger				
vangen	vier	vlieg	vos	
vrouw				
vast	vies	vloer	vouwen	
vrucht				
veer	vijf	vlucht	vraag	
vuil				
vegen	vis	vlug	vragen	
vuist				

Thema 5

Hiep, hiep, hoera!

Woorden met /g/ = ch

och	pech	toch	zich
-----	------	------	------

Woorden met ei

beide	geheim	leiden	prei	zei
bereiken	geit	mei	reis	zeil
dweil	gewei	meisje	reizen	
ei	hei	paleis	trein	
eik	keizer	plein	wei	
eind	klein	pleister	weigeren	

Woorden met ij

bij	kijken	mij	rijst	wij
bijl	konijn	mijn	spijker	wijd
blijven	krijgen	pijl	spijt	wijk
dijk	krijt	pijn	stijf	wijn
fijn	kwijt	pijp	tijd	wijs
grijs	lijf	rij	vijf	zij
hij	lijm	rijk	vlakbij	zijn
ijs	lijn	rijm	vrij	
jij	lijst	rijp	vrijdag	

Woorden met au

- 1 De paus rijdt in een blauwe auto.
- 2 In de pauze eten we gauw een augurk en rauwe ham.
- 3 Is de pizza een beetje flauw? Doe er dan saus over.
- 4 De kater slaat plotseling met zijn klauw naar de pauw.
- 5 Au! Die broek zit veel te nauw.

Woorden die met z beginnen

zaal	zeep	zich	zoeken	zorg
zacht	zeggen	ziek	zoen	zout
zadel	zei	zien	zoet	zuur
zagen	zeil	zij	zolder	zwaan
zak	zeker	zijn	zomer	zwaar
zaterdag	zelf	zilver	zon	zwart
ze	zes	zin	zonder	
zee	zeven	zo	zoon	

Regels om te onthouden

1 Woorden met d of t

- Als de eindklank van een woord een /t/ is, maak je het woord langer.
Als je een /d/ hoort, is de eindletter van het woord ook een d.

hond – honden

2 cht

- Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je *cht*, behalve bij *ligt*, *legt*, en *zegt*.

lacht

3 sch

- Als je aan het begin van een woord /sg/ hoort, schrijf je altijd *sch*.

school

4 g(t) of ch(t)

- Als je na een lange klank of na een tweetekensklank een /g/ hoort, schrijf je een *g*.

plaagt – zwoegt

5 ng of nk

- Als je na een /ng/-klank een /k/-klank hoort (*Ingk*), schrijf je *nk*.

denk

6 /u/-klank

- Als je een /u/ hoort op een lage stemtrap, dan schrijf je een *e* en als je een /u/ hoort op een hoge stemtrap schrijf je een *u*.

vroeger – geluk

7 eer, oor en eur

- Je hoort /ir/, /or/ of /ur/, maar je schrijft *eer*, *oor* of *eur*.

speer – koor – deur

8 aai, ooi en oei

- Je hoort /aaj/, /ooj/ en /oej/, maar je schrijft *aai*, *ooi* en *oei*.

zwaaien – mooi – bloei
